

A Kaposi Endre-könyv címlapja

A Kaposi Endre-könyv bemutatója, 2016. május 26. Esztergom, Dzsámi: Kaposi Endre, Kovács Lajos, Wehner Tibor

Kakuk Tamás**SZÉLESRE TÁRT ABLAK****MONOGRÁFIA KAPOSI ENDRÉRŐL**

Mióta ismerem, különös rokonszenvet érzek Kaposi Endre művei iránt, közel állónak érzem magamhoz világlátásának törekeny szikárságát, végletes rejtőzködését, az alkotásaiban fölsejlő csöndes elszántságot, azt a morális következetességet, mellyel évtizedek óta önmaga megismerésének útját járja. Sokirányú művészi tevékenységét foglalja össze a Wehner Tibor művészettörténész jegyezte reprezentatív album.

A Wehner vázolta családi triptichon, apa- fiú- gyermek szimbioziséban láttatja azokat az életese-mény-összefüggéseket, melyek hatással voltak Kaposi Endre alkotói világára. A festőművész Kaposi Antal, az Esztergom ihlette táj „mély tartalmakat” megragadó, „festői érzékenységgel és mesterségbeli alázattal” megfogalmazott Esztergom ihlette táj apai öröksége, és a „fantasztikusan impulzív műveket termő” festőművész fiú, Kaposi Tamás tragikusan korai, fájdalmas halála. Ezek a lelki poggyászok tartoznak a megtorpanások és újrakezdések mozaikjaiból kirakható Kaposi Endre életműhöz, melynek energiáit a nyugtalan útkeresések adják, s azok irányai mindig a legbelsőbb tartományok felé mutatnak. Teherként az elhagyhatatlan alkotói kételyekkel, melyek nélkül nehezen képzelhető el a valódi művek születése, és Kaposi esetében valódi, megszenvedett művekről kell beszélnünk.

Wehner Tibor könyve szélesre tárja azt az ablakot, amelyen keresztül kell távolságból és szükséges közelségből szemlélhetjük az eddigi életművet. Az alkotások tematikai csoportosítását és bemutatását formailag merev keretként is értelmezhetnénk, de a „művek jegyzékének” silabizálása elárulja, hogy a kronológiához ragaszkodás helyett, a kötetben a szerzői, szerkesztői ízlés, besorolás érvényesült, tegyük hozzá, nagyon helyesen. Ez a módszer a vállalkozó kedvű olvasónak lehetőséget ad az alkotói

periódusok, más-más technikával, időpontban készült műveinek összevetésére, ami lehetőséget nyújt a térbeli utazásra is a Kaposi-univerzumban. Végtelenül pontos Mucsi András művészettörténész könyvben idézett véleménye, miszerint a karakteres grafikákban Kaposi „... *naplószerű, lírai jegyzetekben rögzíti benyomásait, élményeit...*” A ceruza- és krétarajzokat visszafogott vonalaikkal, de a filctollal ábrázolt tájak is akár a festmények előtanulmányai lehetnek. A festészeti alkotások tömbje az erős szikla, melyre az alkotó életműve építkezik. A Wehner által „lírai meditációként” meghatározott művek robbanásveszélyes municiójának hatástalanításához nélkülözhetetlen a fegyelmezett munka. A szerző megközelítésében: (Kaposi) „*Művészetének legjelentősebb alkotásai minden bizonnyal azok a kisméretű, lágy, lírai hangvétellű táblaképek, amelyeken egy-egy portrészzerűen megragadott alak, illetve amelyek egy-egy bensőséges valóság-részlet: táj, város, épület, belső tér rögzült.*” Valóban, az említett művek valóságreferenciái érzékenyen rezonálnak a külső és belső világ változásaira, és esztétikai, filozófiai értelemben tágas horizontot kínálnak a figyelmes szemlélőnek.

A fotókat rokonnak érzem a hatvanas években megújuló magyar filmek világával. A szűkre fókuszált fekete-fehér felvételek tárgyuktól függetlenül filozófiai töltetűek, soha nem önmagukért exponáltak. A valóságban megtalált részletekre koncentrálnak, s ezzel a közelítéssel teremtenek új esztétikai minőséget, gondolati gazdagságot. Jellemzőjük a hétköznapiak különösségének megragadása, ami egyben az alkotó viszonya saját magához és a világban elfoglalt helyéhez. Ha az esetet nem engedelmeskedik a kezét mozgató léleknek, akkor Kaposi esetében „egy talált tárgy megtisztítása” hozza el a föloldozást, járul hozzá az oeuvre kiteljesedéséhez. Munkásságában jelentős változás

Enteriőr a Dorogi Galéria Kaposi-kiállításáról. 2014. január 22.

Anyám emléke, 2014, kollázs

Vastepsi és Levélszekrény, 2015, kollázs

Ifjúságom, 1970-es évek, kollázs

volt a fémkollázsok összeszerelése, melyek különféle vasalkatrészekből, de a centrális tér középpontjában szinte mindig egy kerékkel készültek. Erre vonatkozóan a könyvből elevenítsük fel Kaján Imre muzeológus megállapítását: „Kaposi Endre... a kerék legősibb funkciójához igyekszik visszatérni, a mítoszhoz, ahhoz... , hogy a kerékben egyesül a világ sokfélesége.” Az albumban szereplő műtárgyakat egy a „kertben” rendezett kiállításán fotózták, a kronogrammak láthatóan „megtalálták helyüket” a természeti környezetben. Wehner Tibor tanulmányában kitér arra is, „hogy az alkotói és művészeti írói, művészetelméleti munkásság mellett Kaposi Endre rendkívül aktív művészetszervezői tevékenységet is kifejtett...”, de szó esik pedagógiai-művészetpedagógiai munkásságáról is. A kötetben „Beszélgetések” címszóval egy interjú- és szövegválogatás, valamint alapos bibliográfia és repertórium segíti a tájékozódást.

Kaposi Endre a veszteségekkel érzékenyen gazdálkodó ember, akinek képein a letörölt ecsetvonások is jelentőséggel bírnak. A hiányok erősebb tónusokat adnak a műveinek, ahogy az elnyelt kiáltások is fölerősítik a zajt. Érdemes forgatnunk

a hiánypótló könyvet, mert talán jobban megismerjük a megismerhetetlen művészt, mert műveinek üzenete velünk jön a lapokról.

(Wehner Tibor: *Kaposi Endre*. Esztergom, 2016. Kernstok Károly Művészeti Alapítvány)

Alkonyat, 1970-es évek,
vegyes technika